

Heidelberglaan 8, Utrecht

CBE, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht

***College van beroep  
voor de examens***

ex artikel 7.60 van de Wet op het hoger  
onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

**UITSPRAAK**

**Datum**

5 oktober 2011

**Onderwerp**

beroep [appellante]

**Ons kenmerk**

CBE/K 11 08 034

**Faxnummer**

(0)30 253 77 70

**Telefoon**

(0)30 253 30 75

**E-mail**

cbe.jz@uu.nl

**Blad**

Blad 1 van 3

Het College van beroep voor de examens aan de Universiteit Utrecht (hierna: het College) heeft de volgende uitspraak gedaan op het beroep van:

[appellante], te [woonplaats], hierna appellante,

tegen

de examencommissie Farmacie van de faculteit Bètawetenschappen, hierna verweerster.

I. Ontstaan en loop van het geding

Appellante heeft beroep ingesteld tegen het besluit van verweerster van 26 augustus 2011. Het College heeft het beroepschrift doorgezonden aan de voorzitter van de examencommissie. De voorzitter van het College heeft op grond van het Reglement van orde besloten in te stemmen met het verzoek van verweerster om de poging tot minnelijke schikking achterwege te laten, aangezien er al overleg tussen partijen heeft plaatsgevonden. Op 6 september 2011 heeft het College een verweerschrift ontvangen.

Het beroep is behandeld ter openbare zitting van het College op 13 september 2011, waar appellante is verschenen, vergezeld van [haar gemachtigde], [haar broer] is verschenen, vergezeld van [zijn gemachtigde]. Verweerster is vertegenwoordigd door [haar secretaris], bijgestaan door [docent] van het vak FA-305.

II. Motivering

Verweerster heeft appellante op 26 augustus 2011 medegedeeld dat zij op grond van fraude bij de tentamens van vakken FA-203 en FA-305, in samenhang met de eerder geconstateerde fraude op 22 december 2008, de volgende sancties krijgt opgelegd: ongeldig verklaring van beide tentamens, aantekening van fraude voor beide tentamens in Osiris, volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden en het advies de opleiding te verlaten.

Appellante heeft in haar beroepschrift en tijdens de zitting onder meer het volgende naar voren gebracht.

Ten aanzien van het tentamen FA-203 stelt zij dat de originele samenvatting van het artikel inderdaad grote overeenkomsten vertoont met het door appellante ingeleverde tentamen. Hiermee is echter nog geen sprake van fraude. Delen van de samenvattingstekst zijn te vinden in het betreffende artikel. Appellante stelt zich als voorbereiding op het tentamen met name te hebben verdiept in deze publicatie, tezamen met een paar andere publicaties. Zij heeft de samenvattingen zo goed als mogelijk uit het hoofd geleerd. Er is tijdens het tentamen behoorlijk toezicht geweest en door surveillanten geen onregelmatigheid geconstateerd. Er is geen sprake van een onweerlegbaar aangetoonde fraude. De conclusie van de taaldeskundige dat de verschrijving "dementie" in plaats van "decennia" een aanwijzing is dat appellante niet met de betekenis of inhoud van de tekst zelf bezig was maar met iets anders zoals vertalen, is onjuist aangezien deze tekst in het betreffende artikel te vinden is en slechts duidt op een vergissing. Appellante komt uit Iraaks Koerdistan en is daardoor minder geoefend in de Nederlandse taal waardoor zinnen niet altijd even goed lopen. Dat het woord "immune" niet in de tekst van het artikel voorkomt is niet voldoende om fraude aan te nemen aangezien appellante ook de samenvatting heeft bestudeerd.

Ten aanzien van het tentamen FA-305 stelt appellante dagenlang samen met haar broer te hebben gestudeerd en hetzelfde studiemateriaal, waaronder samenvattingen en de Animation Quiz 1 – Elisa enzyme, te hebben gebruikt. Het is daarom niet verwonderlijk dat zij overeenkomende antwoorden hebben gegeven.

Van de 24 tentamenvragen valt 50%, gezien wat is aangedragen door de examencommissie, buiten het fraudevermoeden. Per vraag waar volgens de examencommissie te veel overeenkomsten zijn, heeft appellante aangegeven waar het antwoord op gebaseerd is. Zij stelt dat voldoende onderlinge afwijkingen te vinden zijn. Er zijn ook vorm- en stijlverschillen. De examencommissie heeft niet onomstotelijk aangetoond dat fraude is gepleegd.

Bovendien hebben appellante en haar broer helemaal vooraan gezeten tijdens het tentamen. De docent zat ongeveer twee meter voor hen en er waren nog twee surveillanten aanwezig.

Verweerster heeft onder meer het volgende naar voren gebracht.

Wat betreft het tentamen FA-203 stelt verweerster dat het gehele werk van appellante een letterlijke vertaling is van de oorspronkelijke Engelse samenvatting waarbij een aantal delen niet in het artikel stonden. Zelfs de komma's zijn foutief overgenomen en in het artikel wordt niet gesproken over immuniteit van de hersenen. De taalkundige expert die is geraadpleegd heeft in zijn e-mail van 13 juli 2011 aangegeven dat hij meent dat sprake is van een zo goed als woordelijke vertaling van de oorspronkelijke samenvatting. Deze conclusie baseert hij op de volgende zaken. Het woord immune komt alleen in de oorspronkelijke samenvatting voor. In het werk van appellante staat "In dit grote cohort," waarbij de komma op een voor het Nederlands erg ongebruikelijke plaats staat. Verschrijving "dementie" in plaats van "decennia" acht hij een aanwijzing te zijn dat appellante niet met de betekenis of inhoud van de tekst zelf bezig was maar met iets anders, zoals vertalen van de woorden. De zinslengtes in de oorspronkelijke samenvatting en de samenvatting van appellante komen nagenoeg overeen.

Verweerster licht toe dat het tentamen FA-203 bestaat uit het ter plekke samenvatten van een voor de studenten onbekend artikel. In principe kunnen de studenten hiervan geen kennis hebben. In theorie kan appellante geoefend hebben maar het gaat om honderden artikelen over epidemiologische studies waarvan het vreemd is dat ze de juiste oefent. Het gaat niet om vaste lesstof van allerlei artikelen. Bovendien kan het niet zo zijn dat iemand het zo heeft ingeprent dat een letterlijke vertaling wordt gereproduceerd. Dit is bevestigd door de taalkundige expert.

Verweerster geeft aan geen idee te hebben over hoe appellante het heeft gedaan. Wellicht via het abstract op papier of opgevraagd via mobiel.

Naar aanleiding van de melding van fraude van de docent van het vak FA-305 heeft verweerster onderzoek gedaan. In dit onderzoek zijn alle vragen onderzocht op overeenkomsten. De conclusie is dat de antwoorden van appellante en haar broer teveel overeenkomen inclusief kromme redeneringen en frasering. Verweerster stelt dat het op grond van samen studeren dezelfde antwoorden geven niet voor de hand ligt aangezien bij elk tentamen nieuwe vragen worden gemaakt. Verweerster heeft voor een second opinion een taalkundige laten analyseren of er kans was dat de waargenomen overeenkomsten tussen de tentamens van appellante en zijn zus terug te voeren zouden kunnen zijn op het feit dat zij samen het hertentamen hadden voorbereid. De deskundige oordeelt in zijn rapportage van 31 augustus 2011 dat de inhoud van de antwoorden zeer op elkaar lijken en dat zeer veel identieke woorden worden gebruikt. Hij heeft de antwoorden van appellante en haar broer vergeleken met de antwoorden van de 60 andere studenten die hetzelfde hertentamen hebben gemaakt. De deskundige komt tot de conclusie dat de antwoorden van de andere studenten op normale wijze verschillen. De variatie in inhoud van antwoorden en formulering is tamelijk groot, zoals je ook zou verwachten. Geen van de formuleringen die de andere studenten in hun antwoorden hebben gebruikt, lijkt ook maar in de verte op die van appellante en haar broer. De deskundige heeft vragen 7 en 9 uitgelicht aangezien zij met weinig punten zijn beoordeeld, dus fout beantwoord. De kans op gelijke formuleringen bij foute antwoorden is kleiner dan de kans op gelijke formuleringen bij goede antwoorden. De deskundige concludeert dat de kans op het grote aantal gelijke antwoorden in combinatie met het grote aantal gelijke formuleringen zo klein is dat van toeval geen sprake kan zijn. Hij oordeelt dat de gelijke formuleringen niet terug te voeren zijn op het gezamenlijk voorbereiden van het tentamen maar dat zonder twijfel sprake is van kopiëren van antwoorden waarbij hij de indruk heeft dat appellante antwoorden heeft overgenomen van haar broer. Tijdens de zitting heeft verweerster desgevraagd meegedeeld dat bij vraag 7 meerdere antwoorden mogelijk zijn maar dat het gegeven antwoord Elisa voor de hand ligt maar het moet gericht zijn op modificaties. Bij vraag 9 wordt naar drie oorzaken gevraagd. Denaturatie is een goed antwoord maar dat is te weinig. Er worden veel details gegeven terwijl normaal gesproken andere antwoorden worden gegeven.

Niet alle collegezalen zijn voor tentamens geschikt maar er zijn niet meer beschikbaar. Fraude is in de ene zaal beter te constateren dan in de andere zaal. De zaal waarin dit tentamen werd afgelegd heeft bankjes met schotjes. Surveillanten kunnen dus alleen van bovenaf iets constateren.

Het College overweegt naar aanleiding van de gedingstukken en hetgeen ter zitting naar voren is gebracht het volgende.

Artikel 5.12 van de Onderwijs- en examenregeling Bacheloropleiding Farmacie 2010-2011 (OER) bepaalt wanneer sprake is van fraude en plagiaat en bepaalt tevens hoe in die gevallen te handelen. Lid 1 van dit artikel luidt: "Onder fraude en plagiaat wordt verstaan het handelen of nalaten van een student waardoor een juist oordeel over zijn kennis, inzicht en vaardigheden geheel of gedeeltelijk onmogelijk wordt."

Fraude tentamen FA-203

Met verweerster is het College van oordeel dat het door appellante ingeleverde werk van tentamen FA-203 dermate grote gelijkennis vertoont met de gepubliceerde samenvatting van het artikel dat het vermoeden van fraude, gerechtvaardigd is. De vraag die voor het College ter beantwoording voorligt, is of het bestreden besluit, waarbij appellante van fraude wordt beticht en haar om die reden sancties zijn opgelegd, op een deugdelijke feitelijke grondslag is gebaseerd. Nu het gaat om

de oplegging van een sanctie dient een zodanig besluit naar het oordeel van het College te zijn gebaseerd op een vaststelling van feiten die de conclusie dat er is gefraudeerd moeten kunnen dragen. Dit betekent niet dat fraude onomstotelijk moet worden bewezen, maar de feiten op grond waarvan fraude wordt aangenomen moeten genoegzaam eenduidig en draagkrachtig zijn. Het College is van oordeel dat de door verweerster aangedragen feiten op grond waarvan de fraude door appellante bij tentamen FA-203 wordt aangenomen, genoegzaam eenduidig en draagkrachtig zijn. De stelling van appellante dat de sterke gelijkenis tussen haar eigen werk en de oorspronkelijke samenvatting is veroorzaakt doordat zij de oorspronkelijke samenvatting uit het hoofd heeft geleerd, acht het College voldoende door verweerster weerlegd. Het door appellante ingeleverde werk vertoont immers op detailniveau zeer grote gelijkenis met de oorspronkelijke samenvatting (aantal woorden, zinsopbouw, komma's en het woord immuun dat niet voorkomt in het artikel). Dit terwijl vooraf onbekend was welk artikel op het tentamen diende te worden samengevat en dit artikel kon worden gekozen uit honderden artikelen die niet tot de lesstof behoorden. Hetgeen appellante heeft aangevoerd, heeft het college er niet van kunnen overtuigen dat zij reden had dit artikel te kiezen om het zodanig uit het hoofd te leren dat het gereproduceerd kon worden op dit detailniveau en heeft evenmin voor het overige het College tot een andersluidend oordeel kunnen brengen. Het College is van oordeel dat hiermee sprake is van fraude in de zin van de OER.

#### Fraude tentamen FA-305

De examencommissie heeft ten behoeve van de onderbouwing van haar oordeel dat sprake is geweest van fraude bij het tentamen FA-305 een taaldeskundige geraadpleegd die de antwoorden van appellante en haar broer onderling met elkaar heeft vergeleken, alsmede met de antwoorden van de bijna 60 andere studenten die aan dit tentamen hebben deelgenomen. De analyse van deze taaldeskundige is op zichzelf helder. Tijdens de zitting van het College van Beroep voor de Examens zijn echter op enkele punten toch enige twijfels gerezen bij de onderbouwing die de examencommissie aan haar besluit ten grondslag heeft gelegd. Het College noemt hier meer concreet de volgende punten:

In zijn rapport heeft de taaldeskundige zijn vergelijking met name toegelicht aan de hand van een tweetal vragen (de vragen 7 en 9) die met weinig punten zijn gewaardeerd, omdat de kans op een gelijke formulering bij foutieve antwoorden veel kleiner is dan de kans op gelijke formulering bij goede antwoorden. Tijdens de zitting van het College is evenwel gebleken dat het antwoord op vraag 9 weliswaar met weinig punten is gewaardeerd, maar de oorzaak daarvan is niet gelegen in het feit dat hetgeen daar is geantwoord fout is. In de vraag werd naar 3 mogelijke oorzaken van activiteitsverlies gevraagd. Het door beide studenten gegeven antwoord was op zichzelf wel goed, maar onvolledig omdat zij maar 1 mogelijke oorzaak hebben genoemd. Aldus vormt vraag 9 een minder goed vergelijkingsobject.

Vraag 3, waarvan het antwoord volgens de vakdocent echt onjuist is, zou gelet op het voorgaande een betere vergelijkingsmaatstaf bieden. Van de zijde van de studenten is aangegeven dat de vergelijkbaarheid van hun antwoord hier is veroorzaakt door het feit dat zij gezamenlijk voor het tentamen hebben gestudeerd; de studenten hebben de passage in de door hen gebruikte samenvatting aangegeven waaraan het antwoord is ontleend (productie 2, pagina 1 onderaan). Het betreft hier een samenvatting die appellante van haar broer heeft gekregen. Haar broer heeft gesteld dat deze samenvatting, gekregen van een medestudent, bij meerdere studenten bekend is en onder hen ook ten behoeve van de bestudering van de stof wordt verspreid. Nu tijdens de zitting geen uitsluitel kon worden gegeven over de vraag in hoeverre ook andere studenten een vergelijkbaar fout antwoord op vraag 3 hebben gegeven, kan het College niet beoordelen in hoeverre de vergelijkbaarheid van het antwoord op vraag 3 kan worden aangevoerd ter onderbouwing van een door appellante en haar broer gepleegde fraude. Ook van de antwoorden van appellante en haar broer op vraag 7 zou om deze reden beter gespecificeerd kunnen worden welke woorden fout geantwoord zijn en in hoeverre ook andere studenten een vergelijkbaar fout antwoord hebben gegeven. De algemene opmerking in het advies van de taaldeskundige dat de antwoorden

van de bijna 60 andere studenten bij dit hertentamen op de normale wijze van elkaar verschillen en dat de variatie in inhoud van de antwoorden en de formulering ervan tamelijk groot is, is voor dit punt onvoldoende specifiek.

Gelet op de aldus gerezen twijfel omtrent de thans voorliggende onderbouwing van het besluit tot het opleggen van een sanctie wegens geconstateerde fraude bij tentamen FA-305, komt het College tot het oordeel dat dit onderdeel van het besluit vernietigd dient te worden wegens het ontbreken van een voldoende draagkrachtige motivering.

Lid 4 van artikel 5.12 OER bepaalt de sancties die opgelegd (kunnen) worden indien fraude is vastgesteld en luidt als volgt:

“Fraude en plagiaat wordt door de examencommissie als volgt bestraft:

- a. In ieder geval:
  - ongeldig verklaren van het ingeleverde werkstuk of tentamen;
  - berisping, die aangetekend wordt in OSIRIS.
- b. En eventueel voorts, afhankelijk van aard en omvang van de fraude of plagiaat, en van de studiefase van de examinandus, één of meer van de volgende sancties:
  - verwijderen uit de cursus;
  - het niet meer in aanmerking komen voor een positief judicium (cum laude) als bedoeld in art.6.2;
  - uitsluiting van deelname aan tentamens of andere vormen van toetsing die behoren bij het betreffende onderwijsonderdeel voor het lopende academisch jaar, dan wel voor een periode van 12 maanden;
  - volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden.
- c. Indien de student reeds eerder een berisping heeft gekregen:
  - volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden en het advies de opleiding te verlaten.”

Verweerster heeft appellante bestraft met hetgeen vermeld staat onder a en c.

Het College is van oordeel dat de opgelegde sancties voor zover zij zijn gestoeld op de geconstateerde fraude bij toets FA 203, gelet op de belangen van de instelling om een zo hoog mogelijk wetenschappelijk niveau te waarborgen, het gegeven dat appellante op de hoogte is dan wel behoort te zijn van de regels omtrent fraude en plagiaat, zeker gezien het feit dat zij al eerder berispt is, en de belangen van appellante, niet onredelijk zijn. Dat het besluit ten aanzien van het tentamen FA-305 vernietigd dient te worden wegens het ontbreken van een voldoende draagkrachtige motivering doet er niet aan af dat verweerster voldoende grond heeft voor het opleggen van de onder c genoemde sanctie van uitsluiting. Het College is daarom van oordeel dat het besluit tot het ongeldig verklaren van toets FA 203 en de volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden en het advies de opleiding te verklaren in stand kan blijven op grond van de fraude bij tentamen FA-203.

Hetgeen hiervoor is overwogen leidt tot de conclusie dat het beroep van appellant ongegrond is voor zover het betreft het ongeldig verklaren van toets FA 203 en de volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden en het advies de opleiding te verlaten. Voor zover het beroep de ongeldigverklaring van toets FA 305 betreft is het gegrond, nu de aan dit onderdeel van het besluit ten grondslag gelegde motivering onvoldoende draagkrachtig is. Het College stelt evenwel vast dat tengevolge van de uitsluiting appellante niet gerechtigd was om deel te nemen aan toets FA 305. Aangezien het College ingevolge artikel 7.61 lid 6 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek slechts bevoegd is om de

beslissing te vernietigen, en niet in plaats daarvan een nieuwe beslissing kan nemen, dient het college het bij deze constatering te laten. Het is vervolgens aan verweerder om naar aanleiding van de uitspraak van het College een nieuwe beslissing te nemen.

### III . Uitspraak

Het College,

recht doende,

- I. Verklaart het beroep van appellante gegrond voor wat betreft de fraude bij tentamen FA-305.
- II. Verklaart het beroep van appellante voor het overige ongegrond.
- III. Vernietigt de beslissing van verweester van 26 augustus 2011 voor zover het betrekking heeft op de fraude bij het tentamen FA-305. Voor het overige blijft de beslissing in stand.
- IV. Draagt verweester op om binnen twee weken een nieuw besluit te nemen ten aanzien van de fraude bij tentamen FA-305 en daarbij de overwegingen van het College in deze uitspraak in acht te nemen.
- V. Bepaalt dat deze uitspraak in afschrift wordt verzonden aan partijen, aan het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht, aan het bestuur van de faculteit Bètawetenschappen, en verkrijgbaar wordt gesteld voor belangstellenden.

Aldus vastgesteld te Utrecht op 13 september 2011 door mevrouw mr. G.T.J.M. Jurgens, voorzitter, mevrouw dr. E.J.A. Broekhuis, de heer dr. P.J. Engelen, de heer drs. L.C. Palm, de heer T.D. Sigterman, leden, in tegenwoordigheid van mevr. X.L. Westenburg LL B, secretaris, en bekend gemaakt op 5 oktober 2011.

Was getekend,

mevrouw X.L. Westenburg LL B,  
secretaris

mevrouw mr. G.T.J.M. Jurgens,  
voorzitter

*Ingevolge de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek kan door belanghebbenden tegen deze uitspraak beroep worden ingesteld bij het College van beroep voor het hoger onderwijs, Postbus 636, 2501 CN Den Haag. Het beroep dient te worden ingesteld binnen zes weken, welke termijn aanvangt met de dag na die waarop de uitspraak is verzonden.*